

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyitási sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Közgazdasági reminiscenciák.

Peng a kasza, hullanak a so-
rok. A magyar ember gyűjti
kenyerét. Szünetel politika,
törvénykezés . . . minden,
nem mozgalmasak az idők
s mégis e csendes időszak-
ban folyik Magyarország
legéletbevágóbb munkája.
Az aratás országsszerte meg-
kezdődött, sóvárgó remény-
nyel néz kiki kenyere után.

Hja, mert a pénz kétszeresen kell; a megél-
tés mai napság nehéz, az élet oly sok igények-
kel lép elő s senki hátramaradni nem akar. A
gazdagabbak üdülést keresnek, futnak a meleg
elő, a szegény ember izzad, fáradság, hogy leg-
életbevágóbb szükségleteit kielégíthesse. Itt a
kiállítás, itt vannak Magyarország szép fűdői!
S a példa vonz; mert az lehetetlen, hogy ha
az egyenrangú látja a másikat mulatni, fűdőzni,
ő is hátramaradjon. Ez aránylag csendes idő-
szakban folyik — a béli időszakot kivéve —
a legnagyobb luxus, lesz elkölve a legtöbb
pénz; s mindez a legszorosabb összefüggésben
van az aratással. Ha jó a buzánk, mulathatunk,
ha még e mellett jól el is adhatjuk. — akkor
pláne; ha rossz a termés . . . akkor? Akkor
meg kellene vonnunk magunktól az élvezeteket.
De mindez nem így van. A magyar mulat, ha
van pénze, ha nincs, borba önti bánatát, mulat,
vigad. S mikor belátja, hogy mi lesz ennek
vége, akkor már későn van.

Pedig mi szegények vagyunk. Mert az a
pompa, az a fény, mellyel az ország kiállítás alkalmával a világ elé léptünk; az az elismerés,
mellyel az egész külföld meögzgazdaságunkat,
iparunkat elhalmozta s melyre mi méltán büsz-
kék lehetünk, mindama előnyök, melyek ránk
háramolni fognak, hogy a külföld megismerte
gazdaságunkat — mind, mind csak utjelzői an-
nak, hogy merre kell haladnunk, ha . . . gazda-
gok akarunk lenni. Ne vakítsa el szemünket
az a fény, mely ott környez; oda csak azt ál-
litották ki, ami szép, ami jó, de azt nem, hogy
mennyi a száma azoknak a hiányoknak, melyek
Magyarországon léteznek s melyek, míg meg-
maradnak, utunkba a meggazdagodásra nagy
akadályt göditenek.

Lehetetlen kicsinyelnünk azt a büszke ön-
éretet, mely a magyar embert a kiállítás látta-
kor eltölti; el nem mondhatjuk azt az érzést,
mely minden magyar keblét dagasztja, ha meg-
látja a szép Magyarországot: mégis, s különö-
sen azért, hogy az ellentét minél jobban fel-
tűnjék, nem lehet felesleges a sok fény mellett
az árnyra is gondolni.

Földmivelő állam vagyunk még, azt nem
tagadhatjuk, s így, ha biztosabb támpontot aka-
runk nyerni gazdaságunk felől, a földbirtokos
osztály állapotát kell leginkább figyelembe venni.
Ha az gazdag, gazdag a nemzet, ha nem, az sem.

A kistelkes, nem igeu bir alkalmazkodni
az ujonan megváltozott termelési s értékesítési
viszonyokhoz. Hiányzik nála a szükségelt na-
gyobb szakképzettség. Hiányzik a tőke. Hol
kap pénzt? Uzsorásoknál? Akkor veszte van.
Ha pedig szolid intézetekhez fordul, itt is ne-
hézsége akad, mert a felvett pénzt, ha mind
ameliorációkra is fordítja — a mi azonban rit-
kán van így — hosszú idő múlva fizetheti csak
vissza; s itt ellentétbe jön hitelező s adós ér-
deke. Meg kell nézni a kisbirtokosok földhitel-
intézetét, vajjon mennyi kölcsön fordítottak ja-
vitásra? mikor fizetetik vissza? hány ember
képes erre s hány nem? A számok nem fognak
jót mutatni. Ezért, jóllehet a földhitel illetőleg
sok történt, iparkodni kell különösen a kistel-
kesek földhitelét rendezni, iparkodni kell, hogy
a kölcsönök befektetésekre vétessenek fel, s
hogy arra is fordíttassanak, iparkodni kell, hogy

a kistelkesek kapjanak hosszú lejáratra olcsó
pénzt.

Nem hiányzik, legalább a legtöbbnél nem,
a termelési tényezők második a munka. Dol-
gozik a kistelkes, izzad, fáradság s ha ez nem lenne,
ha itt hanyagolná el magát, akkor veszte lenne.
Csak hogy munka és munka közt roppant nagy a
külömbőség, mert evvel szorosan összefügg a szak-
képzettség. A mai változott viszonyok közepette
szakképzett, értelmes, célszerű, a viszonyoknak
megfelelő munkával lehet csak célt érni. S e
tekintetben jut a feladat, mely nagy s ugyszól-
ván létkérdés, a földmives iskolának; szak-
képzetten nevelni a földmives osztályt, okserű
gazdálkodásra tanítani . . . ez a feladata Égető
fontosságu ily intézetnek létesítése s munkál-
kodása, de mindenek felett látogatottsága, ná-
lunk Bács megyében nem nélkülözhetünk ily
intézeteket, hol leendő kistelkesek megtanul-
nak okserűen gazdálkodni. Az adai földmives
iskola már szép eredményeket ért el s mi a
magunk részéről teljes elismeréssel adóztatunk
Zombor városának, mely most már két helyet tart
fenn szegény földmives fiuk ottani kiképzésére.

A mi a termelési tényezők harmadikát,
a földet illeti, ebben nem panaszkodhatunk, ez
nálunk oly jó, mint máshol sehoh, ez megadja
a kitűnő gyümölcsöt, ha gondozzuk; de itt is
tekintetbe jön a szakképzettség, a terményeknek
a különböző erejű s minőségű földeken való
helyes s arányos elrendezését illetőleg.

A középbirtokos — kik nálunk tulnyomó
számban vannak — már kellemesebb helyzet-
ben van, de másrészt súlyos terhek nyomják
vállait, nagyobb kötelezettségei vannak.

Szakképzettség, tőke, könnyebben áll ren-
delkezésre, ámbár különösen a tőkét illetőleg
a fenn mondtak itt is állanak s a szakkép-
zettséget illetőleg is a régi előítéletek csak most
kezdenek lassan-lassan eloszlni.

De másrészt ezen osztállyal van legjobban
meg az aránytalanság, a költsékes aránytalan-
sága a bevételhez képest. A kis-telkesnek nin-
csenek nagy igényei s ezeket többé-kevésbé
minden megrázkódtatás nélkül kielégítheti, a
középtelkes már ehhez képest más anyagból
gyúrtnak képzeli magát s többé kevésbé na-
gyobb a költsékezése mint a bevétele.

Itt mindenek felett érvényesülni kell az
ügyes, takarékos, gazdaságos munkálkodásnak.
A luxus tételessé addig félre, míg az nem lesz
indokolt; mi a középbirtokos osztállyal majdan
egybeforrott polgárságra, a középosztályra, kell
hogy számítsunk, kell hogy ennek létrehozásán,
jólétén fáradozzunk, ha erős Magyarorszá-
got akarunk. S hogy akarunk, abban mindnyá-
jan egyetértünk.

A nagybirtokos, aki már birja, de aki tar-
tozik is a nemzeti érdekek céljából vagyona-
hoz mért nemes luxust kifejezni — könnyeb-
ben birtokában lehet a szakképzettségnek s így
az okserű munkának, gazdálkodásnak köny-
nyebben szerez olcsó tőkét, s így mind a nem-
zeti, mind a saját érdekeit hatalmasan előmoz-
dithatja.

S ha van erős akarata, tettereje, kedve,
ösztone a birtokába könnyen jutó eszközökkel
helyesen elbánni, azokat okserű működésre
egyesíteni, ugy a nagybirtokos is megette fel-
adatát. Ha van ereje a tőkével helyesen elbánni,
az százszerosan visszafizeti a fáradságot.

Im az aratáshoz való reminiscenciák. A
kis-, közép- s nagybirtokos, mikor buzáját vágja
vagy vágatja, gondoljon ezekre, tegye fel ma-
gában azt, hogy jövőre a lehető hiányokon se-
gíteni fog; fogadja meg, hogy mindazt, ami tőle
kitellik, ernyedetlen munkássággal s okserű
gazdálkodással maga s nemzete boldogítására
fogja fordítani.

Mi túlozni nem akarunk, ijeszteni még ke-
vésbé, hanem hisszük s tudjuk azt, hogy csak
hibái ismerésével tanul az ember. S a ki e hi-
bák megismeréséhez csak egy porszemmel is

járul, a ki ezáltal bármily csekély eredményt
ért el, az már ennél megállapodni nem fog,
hanem a sikerre való törekvést még nagyobb
intenzivitással fogja megvalósítani.

Baloghy Ernő.

Az ipartörvény és iparosaink.

Midőn évek előtt iparosaink egyesülésének szük-
ségességét többször hangsúlyoztuk, azt oly célból tet-
tük, hogy községünkben találató különféle régi céh-
béli és azonkívüli újabb iparosaink egy ipartársulattá
alakuljanak; és pedig az iparosok összhangzó szerve-
zésének eszközlése végett.

Hosszas vajadás után nem egy, hanem egyszerre
három ipartársulat alakult, noha többen, a tisztesség
fegyverével egynek a megalakulásáért harcoltunk, sze-
münk előtt tartva, különösen itt, hogy csupán egye-
sült erővel lehet célhoz jutni.

E három ipartársulat egymástól függetlenül, kül-
lön megerősített alapszabályok birtokában áll ma is,
s alig számlál egy egy 25—30 tagot. A régi céhgye-
sületből fennmaradt egy két száz forintját, kisebb tö-
kékre felosztva, kamatozás végett egymásközt elhe-
lyezi ugyan, de főleg az évi kiadások tekintetéből, tíz
év alatt tekintélyesebb összegre szert tenni, egy tár-
sulat sem volt képes. Különben sem erősödtek, tagok-
ban pedig éppen nem gyarapodtak, különösen a sza-
bályok meg nem tartása, a járulékok be nem fizetése
gyengítte őket.

A társulatokon kívül álló iparosok, élve a sza-
badiparüzlet előnyeivel, jogaival: egyesülésről, rendről,
teherről mitsem óhajtottak tudni. Tanoncikat nem
szegődtették be, s így tanoncveik nem lehettek be-
jegyezve, a szegény fiúkat az ugynevezett vasárnapi
inasiskolába küldték is, nem is. Az összeírás hiányos
volt, ez az oktatást és a bizonyítvány kiadást sok-
szor megzavarta.

Nem egy kapott akkoriban a város házában bizo-
nyítványt, s ez mind az iparos tanuló, a fiatal iparo-
sok művelődésének rovására történt. Hogy sok volt a
hiba, látták iparosaink; de a bajon segíteni nem le-
hetett egy könnyen. Erőtlenségükben panaszolkodván,
valami újabb és jobb után sóvárogtak, de a jövőt az
ég elleplezte. Végre felvirradt, az 1884-iki ipartörvény
meghozott.

Minekeltette az országgyűlésen a mult évi XVII.
ipartörvény tárgyalás alá vétetett volna, nagy mozga-
lom indult meg nemesak nálunk, hanem az egész or-
szágban is az iparosok között; tanácskoztak, határoz-
tak, irtak az 1872-ik évi VIII. törv. cikknek oly mó-
dosítása iránt, hogy az új ipartörvénybe a képesítés és
a kénszertársulás felvetessék és törvényre emeltessék.
Ami meg is történt.

Az új ipartörvény, mely 1884. évi október hó
elsején lépett életbe, tudjuk, hogy az eddig érvényben
volt iparjogot, sok tekintetben lényegesen módosítja.
A 4-ik §. elrendeli: „A tanonc tartozik — azon eset-
ben, ha az általa gyakorolni szándékolt iparág oly
mesterség, mely kézműves természetűt fogva rend-
szerint csak hosszabb gyakorlás útján sajátítható el —
tanoncbizonyítványt bemutatni és igazolni, hogy a
tanviszony megszűnése után szakbavágo műhelyben
vagy gyárban munkával legalább két évig foglalkozott.”

A 124. §. továbbá a kénszertársulásról ekként
intézkedik: „Mindazon iparosok, kik az illető város
vagy község területén képesítéshez kötött mesterséget
üznek, a testület (ipartestület) tagjai és a tagsági di-
jak fizetésére kötelesek.”

Vége a törvény a tanoncközlő még így szól a
61. §. ban: „A tanonc felvétele az elsőfokú iparható-
ságnál írásbeli szerződés mellett történik. A felvétel
alkalmával az iparos és a tanonc szülei vagy gyámja
közt a tanidő tartama, a tanonc tartása és ellátása
egyetértőleg megállapítandó.”

Azt hittük s vártuk a törvényhozatala előtt ki-
fejtett mozgalmak után, hogy ezen 2—3 feltétel elfo-
gadása és határozata folytán az érdekelt iparosok és
ipartársulatok sietni fognak az ipartörvénynek azon
kedvezményeit, mely az ipartestületekről szóló intéz-
kedéseket tartalmazza, felhasználni s az ipartestületeket
életbe léptetni fogja.

Hitünk, óhajunk s várakozásunk eddig nem tel-
jesült. Igaz, hogy ehhez 20—30 napnál hosszabb idő
kell; de az is igaz, hogy sokkal több nem szükséges.

Már a régi mozgalomnak hevéből lehetett, sőt
kellett volna valaminek megszülenie. Kezdetben
csak egyes hangok emelkedtek az ipartestület felállí-
tása tárgyában, vastag dobhártyákra verődve, ezek-
ből is a mozgalom heve kialudt. Mi ennek az oka?
Tán az ipartársulatok élén állók tájékozatlansága, egy-
kedvűsége, hogy nálunk a nagyszámú iparosság semmi
jelt sem ad az ipartestület intézményeinek létesítésére?

Törvény szerint e kérdésben a képesítéshez kö-
tött mesterséggel foglalkozó iparosok kétharmad részé-
nek óhaja dönt. E nélkül az ipartestület fel nem ál-
lítható.

Az ipartestületek intézménye nagy jogokat biztosít az iparosoknak. Igaz ugyan, miszerint a jogok kötelességeket is vonnak maguk után, de valjon lehet-e jog köteleesség nélkül?

A törvény tekintettel van a meglevő helyi viszonyokra is, s kielégíti minden jogos igényt.

E törvény alapján itt van már az idő, hogy iparosaink hozzáfoglaljanak a szervezkedéshez; ne várják, hogy a szolgabíróság avagy más hatóság nyilatkozattételre sűrűsse. Az iparosoknak saját érdekében maguknak is gyűlésezésre össze kellene jönni, hol legelső volna az ipartörvény felolvasása és megmagyarázása.

Nem hishetjük, hogy akár politikai, akár társadalmi, akár vallási eltérő nézetek felmenthetnék az iparosokat erőik egyesítésének kötelemtől, különösen akkor, midőn egy közös cél tűzött eléjük: a hazai ipar előmozdítása, virágzó ipar létesítése. Ezért kell, hogy mindnyájan lelkesüljünk és semmi munkától, fáradságtól vissza ne rettenjünk.

De ki is volna illetékesebb az ipar és iparos között felmerülő viszonyok között — tanoncok, segítők, akár kiképzési, akár munkaadási, rendtartási ügyekben célszerűen határozni s végezni, mint éppen magok az iparosok. Ki volna hivatottabb az ipar előmozdítására célzó kérdésekben tanácsot, útmutatással szolgálni, bajai vagy akadályai elhárításában helyes véleményt mondani, mint a szakmabeli polgárok, az iparosok, ipartestületükben.

Mind Ezeket részletes bizonyítgatás nélkül is könnyen beláthatni.

Az említett új ipartörvény 122. §-a figyelemmel olvasandó, ez rendel el... az ipartestületek alakítását. — A kezdeményezés az iparosoké és nem az iparhatóságoké, sem a községé. De ki az a község? Ki akarhatja és szót magára értelmezni? Község az egész polgári testület.

Ada községének erkölcsi testülete már önmagát megdicsőítette, midőn még a mult tanévben az iparos tanuló számára törvény szerinti szervezett iskola megnyitását áldozathozatalával, a népoktatást saját kebelében oly szépen virágoztatni elősegítette.

Reméljük, hogy iparosaink nagyobb része azon lesz, miszerint városunkban az ipartestület felállítását. Erre nézve első feladatnak tartjuk, hogy a mostani fenálló három ipartársulat minél előbb saját körében vesse fel a kérdést, akarják-e az ipartestület felállítását? Tanácskozzanak együttesen s ne aggaszsa egyiket sem az, hogy az egyik ipartársulatnak néhány tizzel több vagyon van, mint a másiknak; hanem kérelmezzék az ipartestület létesítését saját aláírásaikkal ellátott kérvényben az illető szolgabírósnak, mint elsőfokú iparhatóságnak.

Jelen közleményem által nem óhajtottam kedélyt megzavarni egyik iparosnak sem; hisz ez egy nyilvános kérdés, melynek megvitatásánál az igazat leplezetlenül ki kell mondani, úgy fog ezen közügy is a legjobb lábon állani.

Méltassák csak figyelembe iparosaink ezen sorokban foglalt alapgondolatokat.

Tegyük gyorsan lehetővé ügyes munkálkodásuk által az iparnak kellő kifejlődését. A tisztesség, a jó zanság, a törvény iránti tisztelet s egyéb polgári erény dolgában pedig ne csupán a külső, hanem a belső jeleket bátran és örvendő mutassák.

Ne zúgolódjának a tanügy vezetőire azon iparosok, kiknek tanulóik vannak, mert tanoncaik számára, a hazai törvények értelmében, iskolát felállítani bűz-gólkodtak s nem bízhatják rájuk, tetszik vagy nem iskolába jönni. Azt sem tekintik, hogy a szomszéd községekben, miként van, miként sütnek, főznek itt vagy ott. Ok a hatósági rendeletek és ismert törvények alapján csak kötelességeket végzik. Elég nehézséggel jár azoknak hivataloskodása, kik egyszerűen felül álló képzetlen, pajzán fiatalokat isteni félelemre, önművelődésre, folytonos munkaszeretetre oktatják.

Nem csekély fáradsággal jár az iparos tanuló ellenőrzése, pontosság, szorgalom és erkölcsi viselet tekintetéből. Ki nem tudja azt, hogy a hevesvérű ifjú, különösen „inas“ nem tűri békében az egy-két órai együttléteket, komoly, éber figyelmet, tartozó fejelem tanusítani nem hajlandó. Különbösen sem vágyódik — sajnosan tapasztaljuk — az iparos tanuló, mint az anyagi ember, a szellemiek után.

Bocsánat a kitérésekért. A földművelőnek mindenki megbocsáthat, ha szántás vetés közben a jó vagy rossz időről is beszél.

Frédrik

Hírek.

Dr. Haynald Lajos bibornok-érsekünk az erdélyi magyar közművelődési egyletnek 1000 forintot ajándékozott. Kísérje az egész nemzet hálaája e nemes tetteért.

Mult számunkban közöltük Mayer kanonoknak a Kunszt-ünnepély alkalmából mondott beszédét; tollhibából kimaradt ama fontos megjegyzésünk — melyet, úgy hisszük, minden komoly szemlélő aláír — hogy a Mayer új által mondottak teljes mérvben igazságván szóról-szóra ráillenek bácskai apáca-zárdáinkra is; különösen ez okból tulajdonítunk oly nagy fontosságot a magvas beszédnek, melynek elolvasása mindenkinél komoly élvezetet szerezhet.

Bende Imre orsz. képviselő fűrdőhasználatra s felüldülés végett Radegundba utazott.

Áthelyezés és kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter dr. Opaczky Pongrácz pénzügyi főgalmazót a szabadkai kir. illetéki kiszabási hivatalból a budapesti (budai) kir. illetéki kiszabási hivatalhoz helyezte át, a szabadkai illetéki kiszabási hivatalhoz fogalmazóvá pedig Marton Imre szegedi pénzügyigazgatót fogalmazó gyakornokot nevezte ki.

Plébános beiktatás. Veprovácson f. hó 2-án délelőtt tíz órakor nagy néptömeg kíséretében vonult az új plébános, Krappenheim József a templomba, hol a főispán, alispán, Matkovits szolgabíró, Popovics szolgabíró, Szűts segédszolgabíró és több környékbeli ur és hölgy jelenlétében, adta át a kerületi esperes Szakácsy Sándor az evangéliumos könyvet és Váli ispán, mint a magy. királyi pénzügyminiszter képviselője, a templom kulcsait. Mielőtt

a kinevezési okmányokat a kerületi jegyző magyar és német nyelven felolvasta volna, a kerületi esperes intézett a hívőkhoz igen hatásos beszédet. Azután az új plébános megkötötte a jelenlevőknek, hogy ünnepélyesebb tettek reá nézve a napot megjelenésük által és kérte hiteit, hogy egymással folytonos jó viszonyban éljenek. Ezek után misét szolgált, melynek befejezte után a díszörög közt a plébániára vonult a vendégereg, hol a szives házigazda által a vendégzeretet minden nemével lett halmozva. Fél kettőre a terített asztalhoz ültünk, hol nemsokára kezdetüket vették a toasztok. Az ünnepelt férfi nyitotta meg, a királyi Öfelségét éltetvén; éltetve lett még az általa elmondott köszöntőkben Haynald, Szapáry Gy., Schmausz, Váli, Matkovits, Pletikoszits, Osztormayer, Popovits szolgabíró, nők és Veprovác községe. A főispán Szakácsy Sándor külai esperes köszöntötte fel. Mondottak még számtalan felkösöntöket, melyeket mind nem vagyok képes leírni. Ebéd után a fiatalok táncra kerekedtek; az idősebbje borozva egész a hajnali órákig, mikor is megkösöntük a házigazda szives vendégzeretét, elbűcsüztünk tőle, de csak egy időre. Isten adjon edes hazánkknak sok ily jeles papot és hazafit, ki már mint kaplán oly tiszteletet szerzett magának, mint ő Isten soká éltesse.

Ó-Kanizsán f. hó 28-án tartotta meg a még csak három hó előtt alakult „Polgári dalkör“ szavalt, női kettős, felolvasás, cimbalomjáték- és táncal egybekötött első dalestélyét, mely minden tekintetben igen sikerültnek mondható. Buzdíthatólag elmondhatjuk ugy a dalárda tagjai, valamint a lelkes közreműködőkre is, hogy esakis erénytelen szorgalom, páratlan áldozatkészségöknek tulajdonítható az est-ily sikerülte. Ha ekként haladnak a kitűzött cél felé, ugy ma-holnap már büszkéik lehetünk dalárdaikra, büszkéik műkedvelőikre. Legyen ugy! — A műsor végzetével táncra kelt a vig kedélyű ifjúság és lankadatlan jókedvvel járta a legkeesebb táncokat a zárt levegő dacára is, míg a már-már felkelő nap rajok nem pirított, minek után kiki szűgyenkezve nyugalomra tért. Szépeink közül ott láthatunk: Bodor Paula, Barna Tonta Zentáról, Deutsch Laura, Dévits Róza, Gergei Örszike, Habran Jozefa Zentáról, Horovitz Irma, Kovácsévits Ilona, Lövy Janka Zentáról, Müller Malvina Gyertyámosról, Ocskai Hermína és Berta, Stein Berta Zentáról, Schöbel Berta, Schwimmer Edith Julia, Sök Julia stb. kisasszonyokat, — továbbá Kis Sándorné, dr. Schuller Gáborné, Schwarcz Sándorné Zentáról, Krahl Lajosné stb. úrnöket. A bevétel 97 frt 50 krt tett ki. Fölüliztek: Davidovits M. 60 kr., Biró János 60 kr., Schöff-r Pülöp 50 kr., Kovács F. 50 kr., Vagner F. 50 kr., Döbrentei B. 40 kr., Führer Ernő 40 kr., S. G. 20 kr., N. N. 20 kr., Schenk Gyula 1 kr. (egy kr.). Fogadják a nemes szívű adakozók a dalárda meleg köszönetét. . . . .

A magyarországi tüzoltókarokhoz. Szeretett bajtársak! A kegyelet, mellyel minden magasztos emléknek tartozunk, az erkölcsi elismerés, melynek mindannyiszor nyilvánulnia kell, valahányszor a hagyomány jó hírnévnek megőrzéséről szó van, az első aradi önkéntes polgári tüzoltókarunk mintegy köteleességévé teszi, miszerint mindnyájatok előtt oly multra hivatkozzék, melyet a legnemesb törekvés jelez. Igen, egy ötven éves multra pillanthatunk vissza s ezt örömmel is tesszük, mert karunk minden egyes tagját azon édes öntudat lelkesíti, hogy azon eszmének, melyet e kar ősei a legönzetenesebb s a leghumanisztikusabb szándék által vezéreltetve — mint a tüzoltói intézmény terén hazánkban az első úttörők valósníni siettek, — a mai napig hű odaadással és önzetlen áldozatkészséggel szolgáltak. Ezen tudatból kitolyólag tehát nem-e jogosult azon óhajunk, hogy haladásunk s szervezetünk bemutatása mellett a teljesített köteleesség fölötti örömmel azon polgártársaink előtt kifejezést adhassunk, kik, miként mi, az emberbaráti intézmények egyik legnemesbikének méltó piedesztáljára leendő emelése körül buzgólkodnak. Ezek előrebocsátása után titeket, szeretett bajtársak, a f. évi szeptember 12-én, 13-án és 14-én Aradon rendezendő karunk 50 évi fennállásának jubileumi ünnepélyére tisztelettel meghíván, az alábbiakat becses figyelmetekbe ajánlani bátorokodunk: 1. Gondoskodva lesz, hogy a körünkbe ránduló képviselők az illető vaspályai és gőzhajózási vonalokon utazási díj-kedvezményben részesíttessenek. 2. A rendezési munkálatok gyorsítása céljából, de különösen az elszállásolási intézkedés érdekében óhajtatnók, hogy a kar által kiküldendő képviselők névjegyzéke legkésőbb f. évi július 20-ig Stanescu V. Imre alparancsnok urhoz (Révay-utca 10. szám) beküldessék. Az ezen pont alatt említett névjegyzékben feltüntetendők: a) az illető képviselők nevei; b) polgári állásuk; c) tüzoltói rangfokozatuk; d) mely vaspályai vagy gőzhajózási vonalokon szándékoznak utazni? s e) a kar zászlóját magukkal hozzák-e? Végül f) minden egyes képviselő fölkeretük, miszerint a költségek fedezése céljából, a majdan beküldendő névjegyzékhez egy oszt. ért. forintot mellékelni sziveskedjék. Mihelyt a fentiekről tudomást bírandunk, a szükséges vasúti, illetőleg gőzhajózási igazolványok beküldetni fognak. Az első aradi önkéntes polgári tüzoltókar nevében. Aradon, 1885. évi június 1-én. Bajtársi üdvözlettel dr. Műlek Lajos főparancsnok. Némethy Károly titkár. (A megyei lapok t. szerkesztői a fenti felhívásnak szives közzétételére fölkeretnek.)

Arverések. Dimitrievics Mária 7230 frtra becsült ingatlanai aug. 16-án és Pováracsán Mihály 4817 frtra becsült ingatlanai szeptember hó 27-én Ujvidéken, — dr. Krahl Lipót 2057 frtra becsült ingóságai pedig július hó 10-én Szabadkán elárvereztetnek.

Dacára a fullasztó melegnek, a disznókat szabadon fürdetik a park melletti vízben. Mi úgy hisszük, hogy ez nincs a közegészségügy hasznára. Kérünk erélyes intézkedést, nehogy még ez által is jobban elri asztassék a parkba járó publikum.

Az orsz. kiállítás május hóban 333,123, júniusban 289,564, összesen 622,687 személy látogatta meg.

A külai kir. járásbírósnak a megkezdődött törvénykezési szünet tartama alatt Lederer Gusztáv mint bíró fog működni.

A kis-sztapár-ujvidéki csatornán a kulpini zsilip, annak javítása végett, f. évi július hó 13-ától augusztus hó 24-ig zárva leendő.

Mult vasárnapról hétfőre való éjjel 2 kovács-legényt, 6 szintén mesterlegényt igen súlyosan megsebesített. Az eset az apatini utca sarkán történt s a népség még másnap reggel is bámulta a nagy vértócsát. A dologban csak az a különös, hogy még eddig a tettesekről mit sem tudunk, szóval dacára annak, hogy az egész város beszél ez ügyről furcsa dolgokat, még minden felhőmályban van. A két szerencsétlenül járt a kórházban fekszik, s mint halljuk még vallani nem képesek. Nem tudjuk igaz-e, de a városban olyas dolgokat beszélnek, hogy a két szerencsétlenül járt csak véletlen áldozat. Az azonban bizonyos, hogy erélyes nyomozást kell indítani — s mi hisszük, hogy meg is lesz — mert nem kívánatos, hogy a városban ilyesek sokszor ismétlődjenek. Ez egy eset is elégséges, hogy a közbiztonság érdekében a legerélyesebb nyomozásra hívjuk fel az illetékes hatóságot.

M. hó 28-án éjjel, a bezdáni úton levő Husvéth-féle csárdában véres verekezés volt Rados Antal és Fratrics Alajos között, mely az előbbinek halálával végződött.

Nemrég volt egy általános kongresszusa a kugli-zóknak. F. hó 4-én a zombori kugli-sportsmannok gyűltek össze. Az igaz, hogy más városok nem igen voltak képviselve, de azért bátran elmondhatjuk, hogy nem is kellett, mert Zomborban a kugli-sportot azok száma meglehetősen nagy, a testgyakorlás e nemét majdnem mindenki gyakorolja. No de a 4-iki összejövetelnek más jellege is volt: a magyar olvasókör tagjai magyúltek össze először új palotájukban, hogy valamennyien örvendjenek, hogy az olvasókör annyi viszontagság után, annyi megpróbáltatásokat kiállva, teljes mérvben virágzik s szép hivatásának, feladatának magaslatán áll. — A bankett 9 órakor vette kezdetét kedélyes hangulatban. Az első felkösöntött Városv Tivadart mondotta, éltetve Sándor Béla 5 méltóságát, mint a kör elnökét, ki azt mindig a legmelegebb pártolásban részesítette, kérvén hathatós pártfogását továbbra is. Erre főispán ur emelkedett szellemű beszédében utalván arra, hogy e kör, mely akkor is ápolója volt a magyarságnak, mikor a magyar államcsémét hirdetni bűn volt, most, mikor azt már nem tiltja, kettözött erővel felelt s fog is kötelességének megfelelni — élteti a kör régi tagjait. Ezután ismét főispán ur élteti Tárcai Mórt, a kör gazdasági ügyeinek vezetőjét, „kire — ugymond — néha haragszunk szigorúsága miatt, de kit mindnyájan szeretve tisztelünk.“ Végül Gertinger Pál élteti Városv Tivadart, a kör kugli igazgatót, kit megillet a teljes elismerés az ünnepély rendezéséért. Vacsora után a versenyterhez, a tekepályához vonult a társaság s itt a legvigabb hangulatban szállt ki a síkra. Volt öregek versenye, kakedlisták, jó dobók . . . stb. mérkőzése; jutalmul mind eredeti nevetett bohóságok osztattak ki, és pedig az öregek díját nyerte Sztrilich Mihály, a kakedlisták-ét Millassevits Sándor, a teliben legtöb-bet dobók-t Poppovics Sebő, a jó dobókét Zákó István és Tápay István. A versenyek roppant látogatottságából, a nevezések nagy számából kétségkívül legnagyobb haszna lesz a pixisnek. Az emlékeztetre méltó s kedélyes mulatság hogy meddig folyt, arra könnyű válaszolni.

Michelsz Gyula gyógyszerész véglegesen elköltözött Zomborból Palánkára, hogy testvérei nagy-hírű gazdasági vállalatába mint társ beálljon. Sok szerencsét.

Mint a „Szabadság“ írja, mult hó 28-án tartotta meg Szabadkán a szerb hitközség értekezletét a karlócai egyházi kongresszusra küldendő képviselő kijelölése tárgyában. Az értekezlet dr. Ráditcs Péter orvos ajánlatára egyhangúlag dr. Miloszavlyevits Milánt, autonómistát kiáltotta ki képviselőjelöltnek, ki mult alkalommal is képviselte a hitközséget, a kongresszuson.

Baja város nagy népszerűségnek örvendő s kitűnő képzettségű polgármestere, Drescher Ede — írja az „Ujvidék“ — arra használja fel szabadságát, hogy a közigazgatás menetének tanulmányozása céljából megyenket s az alvidék városait meglátogassa. E tanulmány útjában Ujvidékre is eljött, s városunk közigazgatását mult hó 26-án, Peczi Popovics J. polgárnagy kalauzolás mellett, behatóan tanulmányozta. Tanulmánya eredményét nem ismerjük, de hallottuk jogos megítélését a fölött, hogy városunk két hivatalában, kivált a pénztár s adóhivatalnál még mindig a szerb nyelv járja, s némely könyvek kizárólag szerbül vezetettek.

A zombori ügyvéd-egylet gyűlése. F. hó 5-én tartották a színházi étteremben a zombori és zombor vidéki ügyvédek az ügyvédi egylet alakuló közgyűlését. Tagok szép számmal jelentek meg Kúla, Apatin és Hódság is képviselve voltak. Vujevich Zakár ideiglenes elnök az ülést 10 órakor megnyitván — a kiküldött bizottság elnöke Reitter Nándor bejelenti, hogy az alapszabályok tervezete elkészült, mire a bizottság előadója Paul Kálmán a tervezetet szakaszonként felolvastván, az igen csekély változtatással elfogadtattott. Ezután a tisztviselők választása titkos szavazással következéleg ejtetett meg: Elnök: Vujevich Zakár, Alelnök: Leovits Gedeon, Titkár: Paul Kálmán. Pénztárnok: Dr. Bruck Armin, Választmányi tagok: Dr. Schuller Simon, Dr. Vujits János, Pocskai Sándor, Perviz Sándor, Kék Lajos, Diener János és Skultéty Ede. Az egylet megalakulása után az ügyvédek elfoglalták a megterített asztalt s Horvátovits Sztipó kitűnő konyhája, bora s pezsgője mellett — felvillanyozva Sándor bandájának hangjai s az egymást erő felkösöntők által délután 4 óráig kedélyes társalgásban együtt maradtak.

Időleges kiállítások. Az időleges kiállítások csarnokában a kiállítás egész tartama alatt még a következő időleges kiállítások tartatnak meg: július 5-től 15-éig nyári gyümölcs- és zöldségkiállítás; szeptember 5-10-ig tejgazdasági termékek kiállítás; szeptember 15-20-ig nemzetközi szőlőkiállítás; október 15-től november 1-éig vagyis a kiállítás zártáig, nemzetközi gyümölcskiállítás. Ez utóbbin nemcsak érett gyümölcsök lesznek kiállítva, hanem a gyümölcs mindennemű feldolgozása, illetve ipari átalakítása kereskedelmi célokra. Így például a befőttek, cukrozott és aszalt gyümölcsök, továbbá az aszaláshoz használt készülékek és gépek is kiállíthatók.

Melléklet a „Bácska“ 32-ik számához.

A zombori m. kir. postahivatalnál a vasárnapi munkaszünetelés végett f. év július hó 1-jétől kezdve a munkások köztételezőleg osztattak be, még pedig pénzes levelek, csomagok, ajánlott és közönséges levelek délelőtt 8-tól 11-ig, délután 4-től 6 óráig fogadtak el. Az utalványok be- és kifizetése pedig d. e. 9-től 12 óráig történik.

Vívóverseny volt július 2-án a kiállítás területén levő Dobos-féle vendéglőben. Gisser Gyula nyitotta meg a Bencák Gyula szabadkai vívómester kelték egymással harcra. Versenybírák voltak Bockelberg Ernő, Lisznyai Tihamér, Vermes Nándor és Oberolly István. A harcot, mely rendkívül érdekesen folyt le, elejétől végig nagyszámú sportkedvelő közönség nézte. Az eredmény az volt, hogy Gisser 12 tocht-e kapott, Bencák pedig csak 3-at és egy szurást. A jelen voltak a győztest élénk megjeleneztek.

Az izralita anyakönyvi ügy rendezése. A választás és közoktatási miniszter f. évi 1014. eln. szám alatt az összes törvényhatóságokhoz a következő körrendeletet intézte:

„Az 1880. évi október 25-én 27.496. sz. a. kelt, az összes törvényhatóságokhoz kibocsátott körrendelettel az izralita hitközségektől az alapszabályokat és költségvetéseket a célra kívántam be, hogy azokból meggyőződést szerezhessék az izralita anyakönyvi intézmény érdekében arról: hogy be van-e osztva az ország minden helységének izralita lakosai, valamint az izralita hitközség területére s nyújt-e minden hitközség anyagi ereje biztositékot arra, hogy kellő minőségű anyakönyvet tartson? avagy mutatkoznak-e létező viszonyokban oly hiányok, melyeknél fogva az anyakönyvnek, mint állami intézménynek érdeke, az egyes megyék területén lakó izralitáknak anyakönyvi kerületekbe való új beosztását megköveteli?

Azóta részint hozzám, részint a képviselőházhoz, az izralita anyakönyvvezetés ellen ismét számos panasz érkezett be, mely indokoltan tűnik fel anyanyiban, a mennyiben a törvényhatóságok utján felkeresett izralita hitközségi iratokból kiderül, hogy számos helyen nem bír az izralita anyakönyvvezetés a megfelelő képességgel; hogy léteznek községek, melyeknek csekély számú izralita lakosai nem a hozzájuk legközelebb eső, — hanem a más megye különböző járásában székelő három-négyféle izralita hitközséghez csatlakoztak; hogy az ország számos községének, sőt egész járásoknak izralita lakosai sem önmaguk nem képeznek hitközséget, sem pedig más hitközség kötelékéhez nem tartoznak, tehát egy hitközség terheit sem viselik, és anyakönyvi eseteiket tetszés szerinti helyen jegyeztetik be; és viszont fennáll két izralita hitközség oly helyen, a hol az izralita lakosság egy hitközség intézményének vállalt kötelességét méltó módon való berendezésére sem képes.

Az izralita anyakönyvvezetés körül észlelt rendeltetéseknek valódi okaiul ilyképp egyrészt a képzett közeg hiányát, másrészt pedig az izralita hitközségek viszonyainak ziláltságát ismervén fel: indítva érzem magamat már az 1883. évi 13429. sz. a. kelt rendelettel az izralita anyakönyvvezetők minősítvényi fokát megállapítani, s most még 5 császári és apostoli királyi felségének Bécsben folyó június 17-én kelt legfelsőbb elhatározásával nyert felhatalmazás alapján sürögősen kereszttől viendőnek tartom az izralita hitközségeknek anyakönyvvezetés szempontjából való rendezését, illetőleg az izralita anyakönyvi kerületek aképen való megállapítását: hogy minden helység — tekintet nélkül arra, hogy lakik-e abban most izralita vagy sem — valamely izralita anyakönyvi kerületbe beosztva, s minden anyakönyvi kerület akora legyen, hogy képzett anyakönyvvezetőt eltarthati tehetőségében álljon.

A beosztásnál pedig — mint már az elől hivatkozott körrendeletben is hangsúlyozva lett, és az időközben szerzett tapasztalatokból szükségesnek bizonyult — a közigazgatás érdekében szem előtt tartandónak találom azt: hogy minden helység, izralita anyakönyvvezetésre nézve, mindenesetre ugyanazon megyében, — de lehetőleg még ugyanazon járásban is — létező izralita anyakönyvi kerülethez tartozzék, melynek területén fekszik; hogy továbbá egy és ugyanazon helyen — ha abban most több izralita hitközség is állna fenn — rendszerint csak egy izralita anyakönyvvezetés létezzék, mert több izralita anyakönyvi hivatalnak egy helyen való fennállása szabálytalanságokra vezetett még a fővárosban is, hol izralita születési eseteket a szülők két izralita hitközség anyakönyvébe bejegyeztettek.

Az izralita ügyekkel foglalkozó miniszteriumi szakosztályomnak a vezetője — a rendelkezésre álló adatok alapján — elem terjesztette afölötti indokolt véleményét, hogy a fenti elvek szemmel tartása mellett a (cimed) hatósága alatti területen hány izralita anyakönyvi kerület, minő beosztással volna alakítandó. Mielőtt azonban ez érdemben határoznék, a véleményt / alatti oly felhívással küldöm át (cimednek), hogy az abban előterjesztett javaslatok, és netán fölvetett kérdések fölötti nyilatkozatát és észrevételeit, az ezekhez képest megejtendő beosztásról szóló 2. alatti miniszter kiállítását és kitöltését, az izralita anyakönyvi kerületek központját és az ezekhez egyenként tartozó városokat és községeket — ez utóbbiakat a szolgabírói járás megjelölésével, melynek területén fekszenek, — névszerint felsorolva kimutatással együtt hozzám folyó évi augusztus hó végéig terjessze fel.

Mihez tartásul tudatom még, hogy az izralita hitközségektől már beérkezett, avagy időközben még beérkező alapszabályok csak az izralita anyakönyvi kerületeknek általam történendő végleges megállapítása után fognak tárgyalatni; de már ekkor kijelentem, hogy az izralita anyakönyvi kerületek megállapításával nincs szándékomban az izralitákra vallásos tekintetben kényszerítő hatást gyakorolni, minőlfogva azok, az istenitizálásra szánt, és szertartásos intézményeiket eddigi módon, az izralita anyakönyvi központtól függetlenül, ezentúl is fenntarthatni fogják.

Budapest, 1885. június 23.

Trefort, s. k.“

Szabadka sz. kir. város törvényhatóságánál üresedésben levő 900 frt évi fizetéssel ellátott és szabályos nyugdíj jogosultsággal kapcsolatos főlevéltárnoki állásra pályázat van hirtelve. Pályázati határidő július hó 31.

A bécsi, budapesti, prágai, károlyvárosi, karthauzi, lobzoni, nagyszombati, triezsi, liberai, pozsonyi, insbrucker és temesvári hadapród iskolákba az 1885/86. tanévre mintegy 340 növendék fog felvétetni. Értesítetnek az érdekeltek, hogy folyamodványaik az illető iskola parancsnokságához f. évi július hó 25. feltejjessék.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város központi választ. részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az 1886-ik évben érvényes bírói országgyűlési képviselő választók városnegyedenként egybeállított ideiglenes névjegyzéke a városháza nagytermében folyó évi július 5-én lesz közszemlére kitéve; köztudomásra hoztatnak még a következők: 1. Az ideiglenes névjegyzékeket mindenki f. évi július hó 15-éig reggeli 8 óratól déli 12 óráig megtekintheti, s délutáni 2 óratól 6 óráig lemásolhatja. 2. A névjegyzék ellen saját személyét illetőleg bárki felszólalhat. Ezenkívül mindenkinek jogában áll bármely jogtalan felvételt, vagy kihagyás miatt a névjegyzék ellen felszólalni. A felszólamlások írásban adandók be, s egy beadványba több egyénre vonatkozó felszólamlás is foglaltatható. (1874. évi XXXIII. t. c. 44. §-a) Ezen felszólamlások a névjegyzéknek nyilvános kitételét követő 10 nap alatt a központi választmányhoz intézve a városi tanácsnál nyújthatók be. 3. A beérkező felszólamlásokat mindenki f. évi július hó 5-től 15-ig megtekintheti. — az ezekre vonatkozólag a felmerülő észrevételeket pedig f. évi július hó 16-tól 25-ig a központi választmányhoz intézve írásban a városi tanácsnál benyújthatja. (1874. évi XXXIII. t. c. 45. és 53. §-ai) 4. A felszólamlások és észrevételek felett a központi választmány f. évi szeptember hó 1-től 20-ig fog határozni. (1874. évi XXXIII. t. c. 48. §) 5. A központi választmány a felszólamlások és észrevételekre hozott határozatait f. évi szeptember hó 20-tól 30-ig a városháza nagytermében közszemlére lesznek kitéve. (1874. évi 33-ik t. c. 49. §) 6. A központi választmány határozatait ellen azoknak a közszemlére történő kitételét követő 10 nap alatt, illetőleg a kézbesítéstől számított 10 nap alatt, a kir. kuriához intézett felbeszés a központi választmány elnökéhez adandók be. Kelt Zomborban, 1885. évi július hó 1-én tartott központi választmányi ülésből. Thursky Jenő, választ. jegyző.

Mint értesülünk, Arányi Dezső jól szervezett társulata Kúlán való utaztatásban ott 10—12 előadást fog tartani.

Pfiszter Konrad, külai tanító, a koronás ezüst érdem keresztje, m. hó 26-án rövid betegség után jobblétre szenderült.

A feketehegyi evang. község Groó Árpád új-verbázi tanítósegédet választotta meg második tanítónak.

A zentai dalkör mult hó 27-én sikerült dal-estélyt rendezett.

Mennyit fogy a nap júliusban? Julius hóban a napok már kezdenek ismét lassan rövidülni. 1-én a nap 4 óra 10 perccel kelt és 7 óra 58 perccel nyugodott le, tehát a nap hossza 15 óra 48 perc volt. 31-én a nap 4 óra 39 perccel kelt és 7 óra 33 perccel nyugszik le, vagyis a nap hossza 14 óra 54 perc lesz. E szerint a nap július hóban 54 perccel, tehát majdnem egy egész órával fogy, az éj természetesen ugyanannyival hosszabbodik.

Az kiállításra felránduló vidéki tanítók figyelmébe. A fővárosi tanítók fogadó és kalauzoló bizottsága újra figyelmezteti a kiállításra felránduló vidéki kártársakat, hogy ebbeli szándékukat az elnökséggel, Wehner Gyula főv. ig. tanító (I. ker. szarvaster) legalább 8 nappal előbb, a lakásért járó napi 40 kr. bekielése mellett bejelenték, zavarok és kellemetlenségek kiküldése végett. A kiállításra szóló 20 kros belepíjegyek is csak az esetben lesznek megszereshetők, ha a pénz az illető napok megelőzésével előre beküldetik. Felárú mérsékelt színházi- és fürdőjegyek a VII. ker. Kaziney utcai iskola egyleti szolgánál és a fogadó bizottság ülésén d. e. 9—10-ig és d. u. 5—7-ig válthatók. A kik nem reflektálnak az olesó lakásokra és inkább magánháznál óhajtanának szállást venni, forduljanak útbiztosítás végett Glasz György főv. tanítóhoz, a fogadó bizottság tagjához (VII. eszméri út 48. sz.)

Gyászhir. A helybeli róm. kath. papság fájdalom telt szívvel jelenti Probojosevits János Háj sz. Lőrinc c. pépst és Szabadka sz. Teréz városi plébános, a szabadkai kerület Nesztoranak, élte 72., áldozásának 48. évében, fárhadatlan munkásság által megtört testben, keresztény türelemmel viselt rövid betegség s a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után ma délután 1/2 2 órakor az Urban történt halálát. A papságon kívül elhunytát keserűk testvére: özvegy Lázárné szül. Probojosevits Katalin gyermekeivel, rokonaival, ismerőseivel és tisztelőivel. A megboldogultat az engesztelő gyászmeze a sz. Teréz templomban július 4-én d. e. 10 órakor lesz megtartva; hült teteme július 5-én, vasárnap, d. u. 5 órakor fog eltakarítani. Szabadka, 1885. évi július hó 3-án. Béke porai felett.

Kalocsán július 1-én megtartott pályázat alkalmával fölvetettek: 1. A nagyobb papnöveldebe Ó Eminenciájától kinyerendő jóváhagyás reményében: Lucies Jakab VIII. osztályu tanuló. 2. A kisebb papnöveldebe a bajai gimnáziumból: Gyurinovics Mihály; az újvidéki gimnáziumból: Massa Lajos; a zentai gimnáziumból: Konez György és a szabadkai gimnáziumból: Tomasits János.

Az újvidéki kir. járásbírósnál f. év aug. hó 15-éig terjedő határidőre II. osztályu hivatalnoki állásra pályázat van hirtelve.

A szabadkai ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Szárts Bertalan ügyvéd, lakhelyét Szabadkáról Zentára, e kamara területén belül tette át. — Mártonffy Károly orsz. képviselő és zombori ügyvéd, saját kérelme folytán a kamara lajstromából kitoröltetett.

Kettős szerencsétlenség. Katymáron m. hó 29. és 30-án S. . . . F. kereskedőt egymásután két szerencsétlen csapás érte. Ugyanis neje, ki reményteljes állapotban ágybanfekvő beteg volt, saját élete feloldozásával hozta napvilágra gyermekét. A kiszemelt anyát, kit a könyörtelen halál élte legszebb virágjában szakított ki szerető családjá köréből, másnap 30-án a szokásos szertartás végeztével 8 apró gyermeke és férje hajlékából nagy részével és fájdalom mellett az örök hazába kísértetett. — Alig hogy visszajött a gyászmenet a temetőből, sűrű füsttelleg és tüzláng futott végig a halottasház nádfelédén. A forráság kiállhatatlan volt. Megközelíteni alig lehetett. A ház le- és beégett. Szerencse, hogy déli szél fújt és a házat lombos, magas ákácok környezék, különben nem ez egy, hanem Isten tudja hány ház lett volna az elem martalékává. Kiemelendő, hogy a község népe künn a földi munkánál volt távol, így segítség hiányában a baj nagyobboldott volna. — Dícséretet érdemel községünk érdeműs jegyzője, Oláh László, ki hajlott kora dacára kezébe vevé a fecskendősövet és kitartó buzgalommal irányzta a vizsgárat az emésztő lángokra és lokalizálta a fékevesztett tüzelemet. A ház gyújtogatás áldozata. Oltás közben kőba göngyölt két pakli gyufát találtak a ház keleti oldalán, mely a tűz okozója.

Arverések. Kubatov Lázó 2070 frtra becsült ingatlanai f. év október hó 20-án és Friedmann Hermann 2400 frtra becsült ingatlanai szeptember hó 19-én Baján, — továbbá Grosz Sámuel fia 4743 frtra becsült ingóságai július hó 14-én Temerin (Ujvidéken) elárvereztetnek.

Az újvidéki kir. kath. magyar főgymnasium 1884/85 évi tudósítványát beküldé. Közéttette Frankl István igazgató. Alkalm adtával ismertetjük.

Az országos középiskolai tanáregyesület f. hó 6—8-án tartja meg közgyűlését a felsőbb leányiskolában. (Ujvilág utca 2. sz.)

A tegnapi esti vonattal érkeztek meg a Budapestre felrándult zombori gimn. tanulók.

Krausz Ferenc parabutói földbirtokos és Bács-Bodrogh megye bizottsági tagja, Borbála leánya ma d. e. 10 órakor esküszik örök hűséget Hunger J. ottani lakosnak.

Hymen. F. hó 4-én tartotta esküvőjét dr. almasi Antunovits József, Szabadka város főorvosa, bajsai Vojnits Simon bájós leányával, Ilonával.

A helybeli kir. törvényszéknél a szüneti tanács, a következőkép alakult meg. Elnök: Raics Lyubomir. Birák: Gyorgyovanszky György és Joannovits Döme.

Irodalom.

A „Képes-Családi-Lapok“ 40. száma következő tartalommal jelent meg: A kedvenc bokréta. (Rajz.) Paál Árpádtól. — Sóbaj (Költemény.) Reviczky Gyulától. — Orsi kedvese. (Elbeszélés: vége.) Kőrösi Henrikől. — A magyar nők. Gracia Györgytől. — A tenger titka. (Angol elbeszélés.) — Régi harag. (Költemény.) Szabó Sándortól. — Házasság pénzért. (Regény folytatása.) Br. Horváth Miklóstól. — Gyökere gyógyítás. (Elbeszélés.) Vaskovitsné-Seredy Izabelától. — Az országos kiállításról. (XV. Találmányok.) Dr. Komlódy Gyulától. — Aglaja néni anokahuga. (Elbeszélés folytatása.) Munkácsi Kálmántól. — Képmagyarázatok. — Mindenféle. — Képeink: Oroszlán-pár karavánra lesve. — Csapros tutajok a Niluson. — Málna-szüret. — Megmentve. — Melléklet: Az „Ingóvanyon át“ (regény Sziklay Jánostól.) 17—32. oldala. — A boritékon: Az olvasókhöz. — Heti naptár. — Sikktalány. — Bűvés pout talány. — Talányok megfejtése. — Megfejtők névsora. — Jutalmak stb. — Előfizetheti: Méhner Vilmosnál, Budapest IV. ker. papnövelde utca 8. sz. Egész évre 6 frt, félére 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

ELŐFIZETÉSRE FELHÍVÁS

„BÁCSKA“

VIII. évfolyamára.

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre . . . . . 6 frt.
Fél évre . . . . . 3 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt 50 kr.

Néptanítók számára:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor** könyv- és könyvmdájába küldendők.

1848—49. évi okmánytár.

Közlő: Iványi István.

8. István nádor és kir. helytartótól.

Szabadka város közönségének!

Miután az ország alsó részeiben a lázadók a törvény szavára nem hajolván, az alkotmányos hatalomnak fegyverrel állnak ellent; miután a pártitök táborozásainak elnyomására hadi erőt kell alkalmazni; miután e rendkívüli viszonyok megkivánják, hogy ugyanott részint a tábor támogatására, részint lelkesítésére, részint a polgári intézkedések kellő vezérlésére rendkívüli polgári hatalom alkottassék: Bács, Torontál, Csongrád, Csanád megyékben, Zombor, Szabadka és Szeged kir. városokban kir.

Kapuba áll csendes este,
Mintha várna, mintha lesne,
Fényes csillag néz le rája,
— — — Jaj de fáj a szive tája.

A pacséri nagy korcsmában
Szól a banda legjavában.
Gazdag urfi fizetgeti,
Csáti Zsófit ölelgeti.

„Csókod éget, mint a méreg,
»Hát a Julcsa?« — »Eh a féreg,
Szedett szöllő, megvettem,
Ha szerettem, megfizettem.«

Lestár Julcsa csak beillan,
Kezében a kése villan.
S gazdag urfi fekszik vérben,
... Barna árnyék fut az éjben.

Két toronylan harangoznak,
Jaj de szép koporsót hoznak,
Aranyos az írás rajta,
Négy ló húzza: — úri fajta.

A zombori megyeházban
Szép leány ül búban, gyászban.
Éjjel, nappal emlegeti:
Minek csalt meg, úgy kell neki.

Forgács Endre.

Hogy jöttök majd...

Hogy jöttök majd hozzám vigasztaló szókkal,
Ölelő karokkal, enyhet adó csókkal;
Hogy magasztaljátok, milyen szép az élet, ...
Majd amikor én már keveset beszélek.

Hogy jöttök majd hozzám vig baráti szóra,
Ha beköszönt lassan a bucsuzó óra ...
Mintha látnám, milyen kérőn mosolyogtok ...
Majd amikor én már többet nem mosolygok.

Hogy jöttök majd hozzám, — rövid idő múlva —
Elsíri pár könnyet keblemre borulva;
Elmondani, milyen végnélkül szerettem —
Későn lesz, későn lesz ... kiterítve fekszem.

Völgyi Gusztáv.

RADEGUND.

VIRTER KÁROLYTÓL.
(Vége.)

Elmaradt a 3 ik Schöckl-kereszt is s a felső-stájerországi hegyesoporra, szép kilátás nyílt.

Odább egy mély sziklatorok vonja magára figyelmünket az ugynevezett „Schneeloch“. Még nyáron is hó és jeget tartott hideg szájában. Nem-e egy szép jégbarlang rejlik az ismeretlen mélységben? Az itteni magasság úgy is megfelel a jégbarlangok középmagasságának: 2600—3500 láb. Itt éppen a dobsinai jégbarlang magasságán állunk. A sziklaüregebe dobált kövek, tompa zuhogással hullanak sziklatáról-sziklafalra, végre már semmi hang sem emelkedett a mélyből, mely csak 60 ölig ismeretes. Vezetők arra intett, ne dobáljunk be több követ, mert odalent a mélységben boszorkányok főznek s ha eltörjük fazekukat, akkor azután nem érünk fel ma a Schöckl tetjére, mert a boszorkányok haragjukban rémítő zivatarokat szoktak támasztani. Olyan idő is volt a népéletben, mikor nem mosolyogtak az ilyen beszédnek, sőt Gleichenbergben boszorkány törvényszéket is állítottak fel.

Ilyen sziklaüreg több is van itt. Talán ezekből fakad az a sok jó víz, mely e vidéket áldásosan árasztja el.

A legmagasabb csúcs alatt, védett helyen, csinos turista-ház áll, melyben már drágábban adják a vizet, mint a tejet. Minden oldalról zöld pásztaresik a tekintet a csinos faházból, mely jó menedéket nyújt e helyen, hol madár nem száll. Több száz éves s még most is viruló fenyőfa áll a házikó közelében, azt mondják 350 éves volna; szélesen kiterjesztett galyaival hívólag int felénk, mintha csak azt látszanék tudatára adni a fáradtan felérkezőnek, hogy: Isten hozta!

Innét még negyedóránnyira van a hegytető, mely keletnek meredek esést képez, míg a tető maga síkság. Messzire lát el a szem a 4545 lábnyi magasságról, s jó távcsövek még magyarországi hegyeket is vonnak a láthatáiba. E pontról látosozta Napoleon is Grácot, mikor ostromolta.

Magasra szállt már fel a nap tüzes korongja, a távol hegyesűcsök mégis ködben vesztek el.

Hegy, völgy, falvak s gazdasági épületek sokasága terül el mélyen alattunk; csendben, csak a telen csorda kolompjának hangját kapkodja el néha a szellő s siet vele felénk, s tőlünk odább.

Ha körültekintünk, átérzhetjük a költő mondását:

„Nun stehn sie an der Spitze, da liegt die Alpenwelt,
Die unnenbar grosse, vor ihnen aufgehehelt.
Gesunk'ne Nebel, zeigen der Thäler reine Luft,
Mit Hütten in den Armen, mit Heerden an der Brust.
Dazwischen Riesenbüche, darunter Kluft an Kluft,
Daneben Wilderkronen, darüber freie Luft.
Und sichtbar nicht, doch fühlbar von Gottes Ruh
umkreist,
In Hütten und in Herzen der alte treue Geist“.

(Seidl J. G.)

Lejövet a „Polenstein“ meredek szikla magaslattól néztük a lenyugvó napot, mely Radegund házai s villáinak falát pirosítja meg. Gyorsan nőtt a hegyek árnyéka a fensíkon s völgyben egyaránt.

Ez is szép egy hely. Látszik egész Radegund, amit a hegy lankáin elterül. Szépén látszik az a 15—20 villa is, amit a falu fölött zöldben elszóródik és a füred Radegundot alkotja. Szeretik is a fényképezékek radegundi felvételeiket e szép pontról eszközölni.

Egy márvány táblán olvasható: „Hier hat 1870 Tegethof oft und gern geweiht“.

Csipős hideg, mely kezünket kezdé dermeszteni, haza siettetett bennünket. De siessünk is le, nemso-kára dr. Zwerger gráci püspök fogja tartani bérmaúti bevonulását Radegundba. — Itt is, ott is a hegyoldalokon izléses csoportokban halmozták már fel a tűzfát, mely az esti kivilágításra fog szolgálni.

Életem ismét egy nagy nappal gazdagabb.

Radegundi kedélyes napjainkat gyászszet zavarta meg. Egy Curgast társunk halt meg. Orozva támadta meg a halál s vitte az enyészetbe.

Egészséget, nyugalmat jót keresni s itt pihent meg örökre.

Fürdőhelyen nagyon kellemetlenül érint bennünket a haláleset. Sok kaudidátusa van itt a halálországnak, de a memo homo mindegyikünknek is szól.

Ez a temetés, nagyon szomorú egy temetés volt; eljött az is megadni a végtiszteletet, a ki nem is ismerte a távozót. A falu 100 éves koldusa is imádkozik fölötte.

A természet mintha maga is gyászolt volna e napon; sűrű köd ereszkedett az ósdi góth templom ósaka fehéren kerített udvarára, hol a szokásos beszentelést végezte a falu papja s felhangzott a „Requiem aeternam, dona ei domine“.

Ott áll mereven a koporsó előtt a gyászoló özvegy. Aláhulló fátólával vigasztalólag játszadozott a szellő. Még tegnap mankóval járt a boldogult, mégis ő volt támasza a gyenge nőnek. Mintha csak pernyire megnyugtatná a kesergőt az a nagy részvét, melyet iránta tanúsítottunk, de a másik pillanatban már a bús zene hallatára, mikor a fájdalom töre ismét mélyebben szült, göresösen sikoltott fel, hogy mi is könyeztünk bele.

Az orvos tette az első koszorút a koporsóra. Nagyon szép volt a koszorú, de nagyon szép volt az orvos cselekedete is. Megadta a végtiszteletet, kinek halál ellen, tudományával nem segíthetett már. Mindannyian virágot hoztunk, mindannyian virággal ékítettük fel az egyszerű ravatalt. A rokonokat, elmaradt jó barátokat, mi pótoltuk. Ilyen az élet. Apróbb vig jelenetekkel kezdődő hosszú dráma ez, melynek végjeleneit már csak nagyon kevesen nézik meg.

Eltemettük, közel az ezeréves hársfához, abba a temetőbe, mely a hegyvidék egyik legszebb zugában van.

Hantjához fog járnai a havasi rózsák illata s fel-támadásról fog dalolni neki az ékeztollú madár-sereg.

Radegund kellemes, csendes fürdőhely, melyben jól érezhetjük magunkat. Azok, kik fürdőhelyeken elsősorban gyógyulni akarnak, szeretik is felkeresni.

Van valami vonzó Radegundban, hogy ismételve is visszavágyunk. Szeretünk visszamenni abba a tiszta légkörbe, melyet nem ront meg gyárak füstölő kéme nye s nagy városok fojtó levegője. — Egy látatlan kéz működik itt folyton, mely rendet teremt mind-nütt és mindenben. A betegeknek, kik itt rendszeren fedetlen fövel járnak, kedvök is van megtartani a házirendet s mintegy ellenőrzik egymást a kura megtartásában, mit fürdőh-lyeken ritkán lehet tapasztalni.

A garasos arisztokraták, itt is mint egyebütt, bénítólag hatnak a társas életre, klikkeket képeznek, de lehet ezeket figyelmen kívül is hagyni, nélkülözni. Az együttes étkezésnél, míg az egyik unal-mában olvas vagy köt, mellette vidám társaságok is viszik a szót.

Hipokondrius is van itt elég, de ezek rendszeren kerülnek a társaságot, egymagukban morfondíroznak, a helyett, hogy szednék az élet örömvirágait, önma-gukat tonnyasztják.

Időről időre elnök s néhány ugynevezett „Vergnügungs-Leiter“ választatik, a kik táncestélyeket, tombolát, kirándulásokat stb. rendeznek, a gurigázást vezetik.

A teljesen fedett, téres szobával is ellátott tekepálya, mely 1700 frtba került, sok szórakozást nyújt. Nők férfakkal együtt s versenyt játszanak figurás játékokat. A nyerevény-tárgyak gyakran nagyobb érdeket is költenek. — Az itteni Ruhmeshallában:

„Wer hier hat alle neun geschoben,
Den thuet diese Tafel loben“;

sok ismert név fordul elő.

Szóval itt magadat jól érezheted s naponta 3 frttal kijöhetsz.

Idéges nők, köszvényes férfiak, gyomor-hurutos öreg urak szeretik is Radegundot felkeresni.

Egyik nagyobb délelőtti sétánkon, a völgyből énekszó, zene, tarack- s pisztoly-lövésekkel vegyesen hangzott fel, melyre a sziklafalak visszhangot adtak. Közelebb és közelebb menve, arról győződöttünk meg, hogy ez csak lakadalmas vig menet lehet. Sejtelmünk nem esalt.

Egy tarka embertömeg hullámozott felfelé a széles fehér országúton, a három század által koptatott templomhoz törekedve, vigan jodlirova.

A férfiak zöld harisnyáit, fűzött, idomtalan cipők szoríták, melyekre hosszabb út pora tapadt. — A mez nélküli térd felett, bőr- vagy vászon-nadrág csün-gött, melyet a mellény fölött durván szőtt zöldszínű nadrágtartók tartottak. Vörös vagy barna, többször körülsavart nyakkendő, a mellény színéhez alkalmazkodott, kallatlan posztó-kabát pedig az ünnepélyes megjelenést növelte. Toll és zerge-szőrrel díszített, a tiróliakénál valamivel alacsonyabb, hegyes, zöld ka-lap egészítette ki a népviseletet. Kés az övben s kurta, görbített szárú pipa a számban, ma nem hiányozhat-tak, ezek nélkül a stájer, mintha nem is volna az, a minek lennie kell.

A nők sötétké vagy vörös szoknyát viseltek, fe-hér harisnyát, alacsony cipőkkel. A virágos kötény a leányoknál keskeny, míg az asszonyoknál széles. A fűsöt testet nagyon kivágott mellényke díszíti, melyre

rövid ujjas, a karoknál duzzasztott, második mellény is van öltve. Piros kendő a nyakon s hátul összekötött barna fejkendő s kaposos imakönyv a kézben, egészítik még ki az ünnepi viseletet.

Módosabb öreg asszonyok, nem ritkán a fejken-dőt arany paszomántos bársony fejkötővel is cserélik fel, mely fejüket felbúbozza.

A menyasszony fejét zöld koszorú övezte s ere-deti ruházatáról sok tarka szalag folyt alá.

A fürdővendégek iránt nagy tiszteletet tanusít a közelség népe. Ennek magyarázata abban rejlik, mert mi vagyunk rendes eltogyasztói terményeiknek s gazdasági ekkéknek.

A Bidlmann (vőfél) elő is lépett legott s ben-nünket udvarián meghívott a nászünnep-lyhez való csatlakozáshoz, mondván:

„Braut und Bräutigam schiekn miß her und loss'n enk schön grüssen und es is eabna und mein oanfochs Gebit, ös möchads so guat sein und auf a Freud und Hoehzat gehn zu da Pförrkirche, wo die heilige Radegundis wohnt. So lang as s Hockbredl wird klinga, Jung und Old nouh mo springa, wedn ma lusti sein und ins gfrein“.

A meghívás e népnél annál is könnyebben megy, mert a lakodalmi eszem-izsom a faluk nagykorcsmaiban megy véghez s a vendéglős számlájának összege annyit összegre osztatik el, a menyiai résztvevő. Minden vendég egy-egy, vagyis a reá eső részt fizeti meg. Az igaz, hogy könnyű módja ez a lakodalma-zásnak, de másrészt nemzetgazdasátlag, így helyes ez. A mi népünk elég szomorú példát szolgáltat az efféle költsékek káros voltáról.

A lakodalmas menethez csatlakoztunk.

Egy helyen el volt torlaszolva az út fákkal és egyéb alkalmas eszközökkel. Ezt a meg nem hívottak boszújának magyarázta a Bidlmann, mondván, hogy e tény is a lakodalmi szokásokhoz tartozik.

Később ismét a menyasszony tünik el hirtelen. Szokás ugyanis ezt útközben megszőktetni, ellopni. A Bidlmann addig jár most utánna, míg megtalálja s a kópéól, kinek sikerült megszőktetni a menyasz-szonyt, néhány pohár borért váltja ki. Az ilyen szűk-tetöt rendszeren a vőfély választja ki jó barátai közül. Ez pedig mulat a vőfél számlájára.

Esketés után, de még a templomban, a vőfél po-harakban borral szolgál fel. Az első poharat az eskető pap üríti az új házaspárra, mire ifju, öreg, férfi, nő iszik. Mindannyian isznak.

Kijövet a templomból gombóc nehézségű fánko-kat, zsírban sült vastag pereceket s az étvágy csil-lapítására szolgáló egyéb holmiat dobálnak a nép közé a menyasszony rokonai, de minde mehez süte-mények nem röplültek magasra, mert mindinkább a föld süllypontja felé törekedtek.

Lett ekkor a bämész nép között akkora zsvaj, hogy a falu trombitásai is csak alig birták fülhaso-gató instrumentumaikkal túlcitálni azt.

Mozsarak állatbomlasztó dörgései mellett vonult el azután a lakodalmi menet a korcsmába.

Táncolt a pap, a bíró, a kántor, meg a falu többi előkelősége is — a menyasszonnyal. Ezt a tán-cot „Ehrentanz“-nak hívják. Végre a vőlegény tán-colt vele tüzzel, hévvel, miközben a koszorú — prog-ramm szerint — lehullott a menyasszony homlokáról s az egész felbokrétázott nászmenet, mint a ki eddig legjobban végezte dolgát, a hajlongásig megterhelt asztalokhoz telepedett le, tejlévessel kezdvén meg ama psztitást, melyre híva s hívatva lett ezután.

Nekünk is szólt a mi — ebédre hívó harangunk szép hangja, a gyógycsarnok magaslatáról. Ezek a harangesák fürdőhelyeken csakugyan nagyon szépen szólnak, valóságos ezüst hangjuk van!

Ebéd után a meghívásból eredő jogunkhoz ké-pest ismét a násznép közé vegyültünk. Magasra ágas-kodott már bennök a jóked. Nem akartam himni szem-meknek, hogy annyi nagy kosárral legyen még az elpusztítatlan kugluf, kalács s egyéb szájba repülő sült. Az igaz, hogy ezek a kuglufok olyan nagyok is, mint akár egy hintónak az első kereke, de a hegy-mászó nép étvágya is, arányban áll velük. Majd ezekre is kerül a sor. Előbb a káposzta, gombóc, sterc és a fánknak kellett elpusztulni.

Végül felállt a vőfél, hogy felköszöntse az új párt, a többi között efféleképen mondván:

„Meine liabi Männer und Weiber und Buaben und Meutscher! Ich heb auf d Höh mei Gleserl Wein: Wann ich heunt kunnt da Herrgoud sein, ich wullt schenken alle Hohzagtästn a longs Leba und in Braut-leutn a Butt'n vull Kinda dan-zn. Oda wann ih da Josue kunnt sein, heunt liasz ih d Sunn nit owigen, de müassad bleibn am Firmament, dass jo da heunti To koan End! Fressen und Sauft, Touzn und Scheibn und sist ah ollahound Schindluadtreiben. So a Gaudi gibts nit mea Fressens wie d Hobadrescher und sau-fens wie die Burstbinda“ stb., míg végre kisüti, hogy mennyit kell mindegyiknek fizetni.

Mennél jobban helyén áll a Bidlmann szája s mennél tréfásabb, annál vigább a lakodalom.

A szobákban kifejezett afrikai hőség távozásra indított bennünket csakkamar.

Mikor estefelé ismételve visszatértünk, a táncoló menyasszony fejére egy nagy kugluf volt illesztve, ebbe pedig apró viaszgyertyácskák voltak szurkálva.

Úgy hallottam a menyasszony erényének a pró-bája ezt, táncközben elalszik-e vagy nem s hány gy-ertya alszik el?

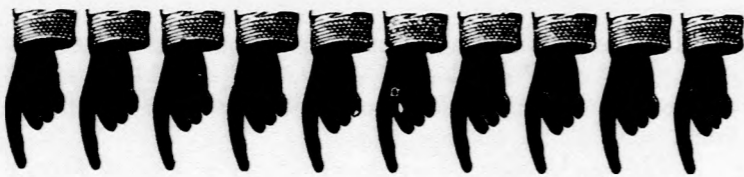
Igy mulat a stájer nép, savanyú almabor mel lett is.

A humor rem hagyja el, görnyesztő munkája dacára sem.

Követ kapál s megelegedést talál a hegyvidéken, hová a népek atyja, Isten helyezte. Kő-alapos fahá-záiban elégedetten él.

Ragaszkodik is e rüghöz, melyre atyáinak verej-téke hullott s jó honpoigár marad mindig s rendithet-len híve a Habsburg-háznak.

A stájer nép vallásos, becsületudó derék nép. Köztiük az utazó jól érezheti magát, az utazót nem zsarolják.

Vasuti menetrend 1885. évi június hó 1-től.

	711	701	713	703
	omnibus.	személy.	omnibus.	személy.
Szegedtől Szabadkáiig.				
Szegedről indul	3.30	8.10	10.45	6.52
Horgos " "	4.21	8.38	11.36	7.20
Palics " "	5.01	9.05	12.16	7.47
Szabadka érkezik	5.20	9.18	12.35	8.00
Szabadkától Szegedig.				
Szabadka indul	6.30	2.33	6.38	10.35
Palics " "	6.44	2.54	6.53	10.51
Horgos " "	7.10	3.41	7.19	11.29
Szeged érkezik	7.36	4.21	7.45	12.00
Szabadkától Eszékiig.				
Szabadka indul	6.02	1.45	8.40	
Bajmók " "	7.03	2.30	9.25	
Militics " "	7.45	3.00	9.55	
Zombor " "	8.13	3.22	10.16	
Szt. Iván " "	8.42	3.43	10.37	
Szóna " "	9.01	3.58	10.55	
Gombos érkezik	9.16	4.10	11.07	
Erdőd indul	11.06	5.12	12.30	
Dálya " "	11.51	5.26	1.40	
Dráva-Szarvas " "	12.12	5.43	1.57	
Eszékre érkezik	12.43	6.06	2.22	
Eszéktől Szabadkáiig.				
Eszékről indul	8.20	3.30	12.23	
Dráva-Szarvas " "	8.48	4.02	12.55	
Dálya " "	9.10	4.55	1.55	
Erdőd érkezik	9.26	5.11	2.09	
Gombosról indul	10.16	6.36	3.09	
Szóna " "	10.31	6.54	3.25	
Szt. Iván " "	10.46	7.15	3.40	
Zombor " "	11.14	8.01	4.07	
Militics " "	11.30	8.24	4.23	
Bajmók " "	12.07	9.21	4.59	
Szabadka érkezik	12.49	10.12	5.41	
Zomborból Budapestig.				
Zombor indul	4.07	11.14	8.01	
Szabadka érkezik	5.41	12.49	10.12	
Szabadka indul	6.18	2.02	10.50	
Kis-Körös érkezik	7.57	3.43	1.13	
Kis-Körös indul	8.20	3.55	1.30	
Budapest érkezik	11.15	7.15	5.50	
Budapestről Zomborig.				
Budapest indul	7.55	3.25	9.00	
Kis-Körös érkezik	11.06	6.33	1.29	
Kis-Körös indul	11.15	6.40	1.49	
Szabadka érkezik	12.53	8.20	4.30	
Szabadka indul	1.45	8.40	6.02	
Zombor érkezik	3.15	10.10	8.03	
Zomborból Zimonyig.				
Zombor indul	11.14		4.07	
Szabadka érkezik	12.49		5.41	
Szabadka indul	9.39	1.23	6.28	9.10
Csantavér " "		1.48		9.44
Topolya " "		2.07	7.02	10.15
Kis-Hegyes-Feketehegy " "		2.30		10.45
Verbasz-Kula " "		2.50	7.32	11.11
O-Kér " "		3.08		11.34
Kiszaas " "		3.25		11.55
Ujvidék " "	11.29	3.56	8.22	12.30
Pétevárad " "		4.12	8.31	12.47
Karlóca " "		4.23	8.40	1.03
Becska " "		4.46		1.40
India érkezik		5.01	9.12	2.02
Mitrovica " "		5.09		2.02
Mitrovica indul		2.25		1.40
India " "		5.08	9.15	2.17
O-Pazna " "		5.21		2.34
Uj-Pazna " "		5.34		2.51
Batajnica " "		5.45		3.06
Zimony érkezik	12.57	6.06	9.57	3.33
Zimonyból Zomborig.				
Zimony indul	3.34	10.33	6.09	8.31
Batajnica " "		11.01		8.52
Uj-Pazna " "		11.15		9.02
O-Pazna " "		11.32		9.14
India érkezik		11.50	6.51	9.27
Mitrovica " "				9.40
Mitrovica indul		12.07	6.54	9.32
India " "		12.32		9.50
Becska " "		1.05	7.27	10.12
Karlóca " "		1.21	7.36	10.23
Pétevárad " "	5.09	1.49	7.51	10.44
Ujvidék " "		2.18		11.09
Kiszaas " "		2.39		11.27
O-Kér " "		3.06	8.35	11.50
Verbasz-Kula " "		3.29		12.09
Kis-Hegyes-Feketehegy " "		4.02	9.05	12.36
Topolya " "		4.26		12.56
Csantavér " "	6.54	4.59	9.38	1.22
Szabadka érkezik				1.45
Szabadka indul				1.45
Zombor érkezik				3.15
Szabadkáról Bajáig.				
Budapestről indul	9.00	7.55		
Szegedről " "	3.30	10.45		
Eszékről " "	12.23	8.20		
Szabadka (vendéglő) " "		6.40	2.30	
Csikeria " "		7.17	3.01	
Bács-Almás " "		7.52	3.33	
Bikity-Borsód " "		8.28	4.04	
Baja érkezik		9.10	4.40	
Bajáról Szabadkáiig.				
Baja indul	10.13	7.14		
Bikity-Borsód " "	10.51	7.59		
Bács-Almás " "	11.31	8.46		
Csikeria " "	11.55	9.15		
Szabadka (vendéglő) érkezik	12.25	9.50		
Budapestre " "		7.15	5.50	
Szegedre " "		4.21	12.00	
Eszékre " "		6.06		

Észrevétel. A kövén nyomott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.
A vonatok közlekedési ideje a budapesti idő szerint van kitüntetve.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

A MOHAI ÉS ÁGNES FORRÁS

hazánk egyik legszűnsavúsbab

S A V A N Y U V I Z E

kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer általmain alapuló borból. A vállalkozás a viz mindazon körökön kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervei élet támogatása és az idegrendszer működésének fokozása kívánatos.

Borrai használatra kifejezetten kedveltségnek örvend.

Kizárólagos Édeskuty L. m. kir. udv. szállítónál, Budapest.

Ugyisintén kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Az 1884-ik évi elszállítás palack.

Zomborban kapható: Falcione Gusztáv, Heindlhofer Róbert, Hrabovszky és Sztrilich, Weidinger S. és Zs. és Nikolics I. uraknál.

Pályázat.

Kiszács községnél rendszeresített végrehajtói állás **f. évi július 12-én** lesz betöltendő, mely állással irnoki teendők is egybekötve.

A fizetés áll: előleges havi részletekben kiszolgáltatandó évi 360 frtból.
Pályázótól, aki személyesen vagy írásban jelentkezhetik a fenti napig a község előjáróságánál, megkiváratik: józan s feddhetlen magaviselet, szorgalom, irodai jártasság és lehetőleg szép kézírás; egyik szláv nyelvet beszélő előnyben részesül.

Kiszács, 1885. június 25-én.

Baruszkovics István, Píkszjadesz Mihály, jegyző. 3-3 bíró.

Bor-eladás.

Baranya megyében a bodolyai hegyen fekvő pineében kitűnő minőségű 100 hektoliter

fehér, vörös és siller bor eladó.

Bővebb értesítést ad a tulajdonos **Purmann Alajos**

Zomborban.

Hirdetmény.

Van szerencsénk a tisztelt házőző közönségnek tudomására hozni: hogy a kis-sztapár-ujvidéki csatornai vonalunkon, a kulpini zsilip, annak javítása végett, f. é. július hó 13-tól augusztus hó 24-ig zárva leendő.

A ferenc-csatornai üzleti-igazgatóság.

Hirdetmény.

Sztanisics mezőváros.
Sztanisics községében az állatorvosi állomásra megüresedvén, annak választás utján leendő betöltésére ezennel pályázat hirdettetik és a kérvények benyújtására határnapul **1885. évi augusztus hó 1-ső napja** tüzetik ki.

Évi fizetés 200 forint és minden látogatás 20 krajcár.

A pályázni kívánók ennek folytán ezennel felhivatnak.

Sztanisics, 1885. évi június 30 án.

Fülöpp Kálmán Rickert Márton jegyző. 3-2 bíró.

4302. sz. Bács-Bodrog m. apatini j. szűrbörőp. kig. 1885.

Pályázati hirdetmény.

Leköszönés folytán Prg.-Szt. Iván községében megüresült községi orvosi állomásra ezennel pályázat hirdettetik s a választás határidejűl **f. é. augusztus hó 2-ik napjának reggeli 8 óra** Prg.-Szt. Iván község-házához tüzetik ki.

Ezen állomással 600 frt készpénz fizetés, 30 kr. nappali s 60 kr. éjjeli látogatási díj van egybekötve.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, miszerint az 1871. évi XVIII. t. c. 74 és az 1876. XIV. t. c. 143. értelmében, ugy nemkülönb a magyar s német nyelv bírást tanúsító okmánnyal is felszerelt kérvényeiket bezárólag **1885. évi július hó 27-ig** ezen szolgabíró-sághoz benyujtsák, mert később érkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Apatin, 1885. július hó 2-án.

Ribiczey Béla, szolgabíró.

BITTERMANN NÁNDOR
könyv- és könyvnyomdai intézete
ZOMBORBAN

a megye palotájában.
Elfogad minden e szakba vágó rendeléseket pontos szolgálat és jutányos ár mellett.
Községi hivatalos nyomtatványokból nagy raktár.